

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

redaktor naczelny:

radca prawny Andrzej Fortuna

redakcja:

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

ul. Zawiszy Czarnego 6/1

80-433 Gdańsk

Nr wpisu do rejestru dzienników i czasopism: L.P. 1797

wydawca:

Andrzej Fortuna prowadzący

działalność gospodarczą pod nazwą

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

ul. Zawiszy Czarnego 6/1

80-433 Gdańsk

Biuletyn z 26.05.2022 r.

I. ZMIANY W REGULACJACH

ZMIANY W KODEKSIE CYWILNYM

Z dniem 30 czerwca 2022 r. wejdą w życie zmiany wprowadzone do Kodeksu cywilnego na podstawie ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2459). Nowelizacja wprowadza istotne zmiany dotyczące instytucji przedawnienia roszczenia, wyzysku oraz odpowiedzialności za zapłatę czynszu najmu.

BRAK SKUTKU PRZERWANIA BIEGU PRZEDAWNIEŃ

Zgodnie z nowelizacją zarówno mediacja, jak i postępowanie objęte wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej nie będą już powodować przerwania biegu przedawnienia roszczenia objętego tymi postępowaniami, a jedynie zawieszenie biegu przedawnienia na czas trwania odpowiednio mediacji lub postępowania pojednawczego. Różnica polega na tym, że w przypadku zawieszenia termin ten nie biegnie przez okres objęty zawieszeniem, a w przypadku przerwania biegu terminu przedawnienia – cały ustawowy termin rozpoczyna swój bieg od nowa.

Zmiany będą miały zastosowanie do postępowań wszczętych od dnia wejścia w życie nowelizacji. Innymi słowy, wniosek o zawezwanie do próby ugodowej złożony przed 30 czerwca 2022 r. może jeszcze wywołać skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia.

POSZERZENIE OCHRONY PRZED WYZYSKIEM

Ponadto nowelizacja wprowadza zmiany w zakresie instytucji wyzysku. Dotychczasowe przesłanki wyzysku z art. 388 § 1 k.c., tj. przymusowe położenie, niedołęstwo lub niedoświadczanie, zostaną poszerzone o przesłankę „braku dostatecznego rozeznania drugiej strony co do przedmiotu umowy”. Zgodnie z nowelizacją pozycja pokrzywdzonego ulegnie również wzmocnieniu poprzez wprowadzenie domniemania, zgodnie z którym w przypadku, kiedy wartość świadczenia jednej ze stron w chwili zawarcia umowy będzie przewyższać co najmniej dwukrotnie wartość świadczenia wzajemnego, domniemywa się, że przewyższa je w stopniu rażącym.

Osoba pokrzywdzona wyzyskiem obecnie ma prawo żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy. W przypadku umów zawartych po wejściu w życie nowelizacji, osoba pokrzywdzona wyzyskiem będzie mogła żądać unieważnienia umowy bez konieczności wykazywania, że realizacja innych roszczeń byłaby nadmiernie utrudniona. Ponadto wydłużono termin na skorzystanie z ww. uprawnień – z dotychczasowych 2 lat od zawarcia umowy do lat 3, przy czym jeżeli pokrzywdzonym jest konsument, który zawarł umowę z przedsiębiorcą – to dla konsumenta termin ten będzie wynosić 6 lat.

KRĄG PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA ZAPŁATĘ CZYNSZU

Nowelizacja obejmuje również zmiany w zakresie kręgu osób współodpowiedzialnych za zapłatę czynszu najmu lokalu. Zgodnie z treścią art. 688¹ § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 30 czerwca 2022 r. – za zapłatę czynszu i innych należnych opłat nie będą już ponosiły solidarnej odpowiedzialności osoby pełnoletnie wspólnie zamieszkujące z najemcą, jeśli są zstępnymi najemcy pozostającymi na ich utrzymaniu i którzy nie są w stanie się samodzielnie utrzymać.

ODWOŁANIE EPIDEMII

W dniu 16 maja 2022 r. weszły w życie dwa rozporządzenia Ministra Zdrowia – rozporządzenie w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r., Maj 2022

poz. 1027) oraz rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1028). W związku z powyższym z dniem 16 maja 2022 r. stan epidemii został zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego.

Zmiana nie wywołuje diametralnych skutków dla porządku prawnego, bowiem większość szczególnych regulacji wprowadzonych w ustawą z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych – zastrzeżona została zarówno dla stanu epidemii, jak i stanu zagrożenia epidemicznego. Wskazać jednak należy, że zgodnie z przepisami ustawy część regulacji znajdowała zastosowanie tylko w okresie epidemii. Odwołanie stanu epidemii skutkuje m. in.:

- utratą uprawnienia organu administracji publicznej do wstrzymania biegu terminów załatwiania spraw na okres nie dłuższy niż 30 dni (art. 15zzzzzn¹ ustawy);
- uchyleniem obowiązku organu administracji publicznej do zawiadomienia strony o uchybieniu terminu przewidzianego w przepisach prawa administracyjnego oraz obowiązku wyznaczenia stronie 30-dniowego terminu na przywrócenie uchybionego terminu (art. 15zzzzzn² ustawy).

Nadto odwołanie stanu epidemii wywołuje skutki w zakresie prawa podatkowego, tj. m. in.:

- od czerwca 2022 r. przestaje obowiązywać zwolnienie z podatku od przychodów z budynków stanowiących własność albo współwłasność podatnika, oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze (art. 38ha ustawy CIT i art. 52pa ustawy PIT);
- maj 2022 r. będzie ostatnim miesiącem, w którym podatnicy podatku CIT mają prawo do stosowania stawki 5% CIT w trakcie roku podatkowego do opodatkowania dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej wykorzystywanych do przeciwdziałania COVID-19 (art. 38m ustawy CIT). Dla podatników podatku PIT uprawnienie to wygaśnie z końcem roku 2022 (art. 52u ustawy PIT);
- od czerwca 2022 r. przestaje obowiązywać prawo dokonywania jednorazowo odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej środków trwałych, które zostały nabyte w celu produkcji towarów związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 (art. 38k ustawy CIT i art. 52s ustawy PIT);
- podatnicy nie będą uprawnieni do odliczenia od podstawy opodatkowania podatku PIT i CIT darowizn przekazanych na przeciwdziałanie COVID-19 m. in. na rzecz podmiotów wykonujących działalność leczniczą – dotyczy darowizn dokonanych od czerwca 2022 r. (art. 38g ustawy CIT i art. 52n ustawy PIT).

AUTOMATYCZNA INFORMACJA Z KRS

W dniu 21 czerwca 2022 r. wejdzie w życie ustawa z 7 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 984).

Nowelizacja wprowadza możliwość bezpłatnego zgłoszenia w systemie teleinformatycznym wniosku o automatyczne, elektroniczne przekazywanie informacji o zarejestrowaniu w systemie teleinformatycznym sprawy oraz o dokonaniu w rejestrze wpisu – w zakresie wybranych przez siebie podmiotów wpisanych do rejestru. Informacje będą przesyłane do chwili rezygnacji z otrzymywania tych informacji, ale nie dłużej niż przez rok, przy czym możliwe jest zawnioskowanie o przedłużenie dostępu na kolejne roczne okresy. Przepisy wskazują, że każda osoba będzie mogła uzyskać w ten sposób informacje o maksymalnie 50 wybranych przez siebie podmiotach wpisanych do rejestru.

W uzasadnieniu projektu nowelizacji wskazano, że jej celem jest przede wszystkim udostępnienia podmiotom gospodarczym narzędzia umożliwiającego niezwłoczne uzyskanie informacji o ewentualnym wpływie do akt rejestrowych wniosków składanych przez osoby nieuprawnione, czyli narzędzia umożliwiającego podjęcie szybkiej interwencji w przypadku procederu tzw. kradzieży spółek.

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

REKLAMA WYROBÓW MEDYCZNYCH

Z dniem 26 maja 2022 r. obowiązująca obecnie ustawa o wyrobach medycznych zostanie zastąpiona nową ustawą z dnia 7 kwietnia 2022 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 974). Nowa ustawa implementuje trzy rozporządzenia unijne odnoszące się do kwestii wyrobów medycznych, tj.:

- a) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmieniające dyrektywę 2004/42/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 765/2008 i (UE) nr 305/2011 (Dz.U.U.E.L.2019.169.1);
- b) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/746 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro oraz uchylecia dyrektywy 98/79/WE i decyzji Komisji 2010/227/UE (Dz.U.U.E.L.2017.117.176);

- c) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych, zmiany dyrektywy 2001/83/WE, rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i rozporządzenia (WE) nr 1223/2009 oraz uchylecia dyrektyw Rady 90/385/EWG i 93/42/EWG (Dz.U.U.E.L.2017.117.1).

Istotną nowością wprowadzoną do ustawy jest określenie zasad prowadzenia reklamy wyrobów medycznych oraz nadzoru nad tą reklamą. Ustawa wskazuje, że reklama wyrobu kierowana do publicznej wiadomości musi być sformułowana w sposób zrozumiały dla laika, co odnosi się również do sformułowań medycznych i naukowych, w tym kwestii przywoływania badań naukowych, opinii, literatury lub opracowań naukowych i innych materiałów skierowanych do użytkowników innych niż laicy.

Przepisy wskazują, że reklama wyrobu medycznego skierowana do publicznej wiadomości nie może wykorzystywać wizerunku osób wykonujących zawody medyczne, podających się za takie osoby lub choćby sugerować, że prezentowane osoby wykonują taki zawód. Zakazano adresowania reklam do dzieci, tj. reklama nie będzie mogła zawierać bezpośredniego wezwania dzieci do nabycia reklamowanych wyrobów lub do nakłonienia rodziców lub innych osób dorosłych do kupienia im reklamowanych wyrobów.

Ustawa wskazuje, że reklama wyrobu może być prowadzona wyłącznie przez podmiot gospodarczy. W przypadku reklamy prowadzonej przez inne podmioty - wymaga się jej pisemnego zatwierdzenia przez dany podmiot gospodarczy, a wówczas to on będzie ponosić odpowiedzialność za zgodność reklamy z przepisami prawa.

Na podmiot gospodarczy prowadzący reklamę wyrobu kierowaną do publicznej wiadomości nałożono obowiązek przechowywania wzorów reklam oraz informacji o miejscach jej rozpowszechniania. Okres przechowywania wynosi 2 lata od zakończenia roku kalendarzowego, w którym ta reklama była rozpowszechniana.

Ustawa reguluje również zasady prowadzenia działań marketingowych wśród podmiotów profesjonalnych. Przepisy wskazują, że odwiedzanie osób wykonujących zawód medyczny w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych w celu reklamy wyrobu medycznego może się odbyć po uprzednim uzgodnieniu terminu spotkania, poza godzinami pracy tych osób oraz wymaga uzyskania zgody kierownika danego podmiotu leczniczego lub osoby wykonującej zawód medyczny w ramach praktyki zawodowej.

Zgodnie z przepisami ustawy za reklamę nie będą uznawane katalogi handlowe lub listy cenowe zawierające wyłącznie nazwę handlową, cenę wyrobu lub specyfikację techniczną, jak również

za reklamę nie uznaje się informacji umieszczonych na opakowaniach oraz załączonych do opakowań wyrobów, zgodnie z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach.

Nowa ustawa wejdzie w życie w dniu 26 maja 2022 r., przy czym przepisy dotyczące reklamy wyrobów medycznych będą obowiązywały od 1 stycznia 2023 r.

Ustawa zawiera również inne nowe regulacje, w tym m. in. kompleksowo reguluje zasady i tryb prowadzenia badania klinicznego wyrobu medycznego i badania działania wyrobu medycznego do diagnostyki in vitro oraz określa katalog administracyjnych kar pieniężnych za naruszenie przepisów ustawy i rozporządzeń unijnych.

PRZEWAGA KONTRAKTOWA W OBROTCIE PRODUKTAMI SPOŻYWCZYMI

Z dniem 23 grudnia 2021 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021 r., poz. 2262). Wprowadzenie nowej regulacji wynika z obowiązku implementacji unijnej dyrektywy 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych.

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Nowo wprowadzona ustawa kładzie główny nacisk na zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych. Adresatami ustawy są nie tylko dostawcy produktów rolnych i spożywczych, ale również ich nabywcy, za których ustawa uznaje przedsiębiorców oraz zamawiających dokonujących pośrednio lub bezpośrednio nabycia od dostawcy produktów rolnych lub spożywczych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych.

Wśród nowych rozwiązań znajdujemy m.in. określenie progów, po przekroczeniu których występuje domniemanie istnienia znaczącej dysproporcji ekonomicznej. Progi uzależnione są od wysokości rocznego obrotu dostawcy i nabywcy.

W przepisach nowej ustawy znacznie poszerzono katalog praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, do których zaliczono m. in.:

- 1) anulowanie przez nabywcę zamówienia w terminie krótszym niż 30 dni przed przewidywanym terminem dostarczenia łatwo psujących się produktów rolnych lub spożywczych;

- 2) jednostronną zmianę przez nabywcę warunków umowy w zakresie częstotliwości, sposobu realizacji, miejsca, terminu lub wielkości ogółu dostaw lub pojedynczych dostaw produktów rolnych lub spożywczych, standardów jakości produktów rolnych lub spożywczych, warunków płatności lub cen
- 3) nieuzasadnione obniżanie należności z tytułu dostarczenia produktów rolnych lub spożywczych po ich przyjęciu przez nabywcę w całości albo w umówionej części, w szczególności na skutek żądania udzielenia rabatu
- 4) żądanie przez nabywcę od dostawcy zapłaty za pogorszenie się stanu lub utratę produktów rolnych lub spożywczych, do których doszło w obiektach nabywcy lub po przejściu własności tych produktów na nabywcę z przyczyn niezawinionych przez dostawcę;
- 5) groźenie podjęciem handlowych działań odwetowych lub ich podejmowanie przeciwko dostawcy, jeżeli ten korzysta z praw przysługujących mu na mocy umowy lub przepisów prawa;
- 6) żądaniu od dostawcy rekompensaty kosztów rozpatrzenia skarg konsumentów związanych ze sprzedażą produktów rolnych lub spożywczych dostawcy, dotyczących przypadków, które wystąpiły z przyczyn niezawinionych przez dostawcę.

BRAK MOŻLIWOŚCI NIEOGRANICZONEJ W CZASIE KOREKTY DOKUMENTÓW PRZEZ PŁATNIKÓW SKŁADEK

W związku z nowelizacją przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dokonaną na mocy ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw - Dz.U.2021.1621) wprowadzono maksymalny możliwy termin na dokonanie korekty deklaracji składanych przez płatników składek.

Do ustawy systemowej dodany został przepis art. 48d. Zgodnie z tym przepisem, płatnik składek nie może złożyć deklaracji rozliczeniowej i imiennego raportu miesięcznego po upływie 5 lat od dnia, w którym upłynął termin opłacenia składek rozliczonych w tej deklaracji i w tym raporcie. Zakład nie przyjmuje deklaracji rozliczeniowej i imiennego raportu miesięcznego złożonych po wskazanym wyżej terminie.

II. Orzecznictwo

TRZYLETNI TERMIN PRZEDAWNIEŃ PRZECIWKO KONSUMENTOM KOŃCZY SIĘ Z UPŁYWEM ROKU

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r. sygn. III CZP 46/22

Sprawa dotyczyła roszczenia przedsiębiorcy o zwrot pożyczki od konsumentki. Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo uzasadniając, że pozew został wniesiony po upływie 3 lat kalendarzowych od wymagalności roszczenia, a ponieważ termin przedawnienia rozpoczął swój bieg przed wejściem w życie ustawy z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw, to przedsiębiorca nie może powoływać się na nowe brzmienie art. 118 k.c. wprowadzone tą ustawą. Zgodnie z art. 118 zd. 2 k.c. w obecnym brzmieniu - koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. Sąd pierwszej instancji wskazał, że celem nowelizacji ustawy było skrócenie terminów przedawnienia oraz zwiększenie ochrony konsumentów (ustawa wprowadziła m. in. obowiązek badania przez sąd oraz uwzględniania z urzędu przedawnienia roszczeń przeciwko konsumentom), zatem jeśli przed wejściem w życie ustawy rozpoczął swój bieg 3-letni termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy, to gdyby po wejściu w życie nowelizacji należałoby zastosować nowe brzmienie przepisu, to faktyczny termin przedawnienia uległby wydłużeniu z 3 do 3,5 roku (według przepisów sprzed nowelizacji roszczenie w rozpoznawanej sprawie miało przedawnić się w lipcu 2020 r.). To zdaniem Sądu stanowiłoby dodatkowe uprzywilejowanie przedsiębiorców i pogorszenie sytuacji konsumentów, co byłoby sprzeczne z intencją ustawodawcy.

Rozpoznając apelację przedsiębiorcy, Sąd drugiej instancji nabrał wątpliwości i skierował w tej sprawie pytanie prawne do Sądu Najwyższego. Uzasadniając pytanie prawne Sąd powołał się na przepisy przejściowe zawarte w ustawie nowelizującej, zgodnie z którymi rozpoczęty termin przedawnienia może zakończyć się na zasadach określonych w przepisach sprzed nowelizacji tylko wówczas, gdy termin przedawnienia według nowych przepisów jest krótszy od dotychczasowego. Ponadto Sąd wskazał, że zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy zmieniającej Kodeks cywilny, ustawodawca kierował się nie tylko potrzebą skrócenia terminów przedawnienia, ale również koniecznością uproszczenia ich obliczania, czemu właśnie miało służyć określenie jednej wspólnej daty końca terminów przedawnienia – upływu danego roku kalendarzowego.

Sąd Najwyższy przychylił się do stanowiska Sądu drugiej instancji i podjął uchwałę, zgodnie z którą „Trzyletni termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi, który rozpoczął bieg i nie upłynął przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1104), kończy się ostatniego dnia roku kalendarzowego (art. 118 zdanie drugie k.c. w związku z art. 5 ust.1 powołanej ustawy)”.

USTANOWIENIE OBSZARU OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA NIE STANOWI SAMODZIELNEJ PODSTAWY ROSZCZEŃ LOTNISKOWYCH

Uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 i 29 kwietnia 2022 r., sygn. III CZP 80/22 i III CZP 81/22

Wydane przez Sąd Najwyższy uchwały są wynikiem dwóch pytań prawnych skierowanych przez sądy w podobnych sprawach, a dotyczących roszczeń właścicieli nieruchomości przeciwko portowi lotniczemu o odszkodowanie za obniżenie wartości ich nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, którym objęte zostały nieruchomości tych właścicieli.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska – w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę, która obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Powołując się ten przepis i okoliczność wprowadza obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska, właściciele nieruchomości domagali się od portu lotniczego odszkodowania argumentując, że wprowadzenie tego obszaru skutkowało spadkiem wartości ich nieruchomości.

W odpowiedzi na pytania prawne Sąd Najwyższy podjął dwie analogiczne uchwały, zgodnie z którymi: „1. Wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania z uwagi na niemożność zachowania standardów ochrony środowiska przed hałasem w związku z funkcjonowaniem lotniska (art. 135 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973) nie stanowi samodzielnej podstawy roszczenia odszkodowawczego z tytułu obniżenia wartości nieruchomości, określonego w art. 129 ust. 2 tej ustawy. 2. Za ograniczające sposób korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 129 ust. 2 ustawy mogą być uznane wyłącznie postanowienia aktu ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania określające nakazy, zakazy i zalecenia skierowane do właścicieli nieruchomości (art. 135 ust. 3a powyższej ustawy)”

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że szkody nie powoduje samo wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania, takie zdarzenie nie powoduje również spadku wartości nieruchomości. Zdarzeniem szkodzącym może być natomiast wprowadzenie na danym obszarze nakazów i zakazów związanych z funkcjonowaniem lotniska. Dochodząc odszkodowania powodowie muszą zatem udowodnić, że to konkretne nakazy i zakazy ustanowione w ramach wprowadzania obszaru ograniczonego użytkowania doprowadziły do spadku wartości konkretnej nieruchomości, z którą ma być związana szkoda.

PROGRAMIŚCI PRACUJĄCY W ZESPOLE NIE SKORZYSTAJĄ Z ULGI IP BOX

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 2 lutego 2022 r., sygn. akt I SA/Po 500/21

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu orzekł, że w sytuacji gdy programista podczas prac nad tworzeniem danego oprogramowania współpracuje z innymi osobami, w taki sposób, że nie tworzy samodzielnego utworu, to wówczas nie ma prawa do skorzystania z ulgi IP Box.

Sprawa dotyczyła programisty tworzącego oprogramowanie we współpracy z zespołem programistów danego kontrahenta. Programista miał odpowiadać za stworzenie części oprogramowania, które w połączeniu z innymi elementami wytworzonymi przez innych programistów daje kwalifikowane prawo własności intelektualnej. Po stworzeniu oprogramowania programiści mieli łącznie przenieść na kontrahenta prawa do stworzonego oprogramowania.

Zdaniem Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, od tak powstałego dochodu nie można zapłacić podatku dochodowego według stawki 5%, gdyż ulga IP Box ma zastosowanie wyłącznie do dochodu z tytułu przeniesienia prawa do utworów wytworzonych samodzielnie. Zgodnie bowiem z art. 30ca ust. 2 pkt 8 ustawy o PIT, kwalifikowanym prawem własności intelektualnej jest wyłącznie autorskie prawo do programu komputerowego. Pomimo tego, że stworzona przez podatnika część oprogramowania jest utworem, to samodzielnie nie stanowi programu komputerowego. Program powstaje dopiero po połączeniu z innymi utworami.

Taką wykładnię Krajowej Informacji Skarbowej potwierdził również WSA w Poznaniu. W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że przepisy o ulgach podatkowych nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Zatem jeśli dany wytwór pracy programisty nie jest programem

komputerowym, to nie stanowi kwalifikowanego prawa własności intelektualnej. W związku z powyższym w ocenie sądu - dochód z jego sprzedaży nie może być objęty ulgą IP Box.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI A UMOWA Z PODMIOTEM PUBLICZNOPRAWNYM

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 13 stycznia 2022 r., sygn. akt III OSK 502/21

Sprawa dotyczyła wniosku stowarzyszenia o udostępnienie przez nadleśnictwo informacji publicznej w zakresie danych nabywców drewna będących osobami fizycznymi, które nabyły drewno bez związku z działalnością gospodarczą lub zawodową oraz skanów umów związanych z gospodarowaniem uzyskanym drewnem. Z uwagi na prywatność osób fizycznych oraz ochronę danych osobowych nadleśnictwo odmówiło udostępnienia tej informacji.

Rozpoznając odwołanie stowarzyszenia Wojewódzki Sąd Administracyjny uznał ww. odmowę udostępnienia informacji za zgodną z prawem. Na to rozstrzygnięcie stowarzyszenie wniosło skargę kasacyjną. Stowarzyszenie zarzuciło, że osoby fizyczne nabywając mienie państwowe od nadleśnictwa, jakim jest drewno z publicznego lasu, powinny być liczyć się z ujawnieniem ich tożsamości, w związku z czym nie istniały podstawy do utajnienia ich danych.

Naczelny Sąd Administracyjny oddalił wniesioną skargę. Wskazał, że jeżeli wniosek o udostępnienie informacji publicznej będzie dotyczył imienia i nazwiska osoby fizycznej, wówczas konieczne jest ustalenie, czy żądane dane osobowe dotyczą osoby pełniącej funkcje publiczne i mają związek z pełnieniem tych funkcji. Jeżeli organ ustali taki związek, to obowiązany jest udostępnić żądane informacje, w przeciwnym wypadku - obowiązany jest do odmowy ujawnienia danych osobowych w postaci imion i nazwisk osób fizycznych.

Sąd orzekł, że w rozpoznawanej sprawie taki związek nie wystąpił. Zdaniem Sądu za osoby pełniące funkcje publiczne nie mogą być uznani konsumenci, którzy od podmiotu publicznoprawnego nabyli drewno bez związku z ich działalnością gospodarczą, jak i zawodową. Sam fakt zawarcia umowy cywilnoprawnej z podmiotem publicznoprawnym nie skutkuje tym, że konsument staje się automatycznie osobą pełniącą funkcję publiczną. Sąd podkreślił, że konsument nie realizuje żadnych zadań publicznych, a tym samym korzysta z prawa do prywatności polegającego na nieujawnianiu jego imienia i nazwiska oraz innych danych, które pozwolą na jego identyfikację.

REGULAMIN DOSTARCZANIA WODY I ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW A DELEGACJA USTAWOWA

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 22 lutego 2022 r., sygn. akt. II SA/Ol 91/22

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie orzekł, że jeśli ustawodawca przy konstruowaniu delegacji ustawowej określa zakres zagadnień, które powinny być objęte regulaminem, to tym samym postanowienia regulaminu powinni mieścić się ściśle w tym zakresie wskazanym przez ustawodawcę i nie mogą regulować innych zagadnień.

Rozpoznawana sprawa dotyczyła uchwały rady gminy w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Skargę na przedmiotową uchwałę wniósł Prokurator Okręgowy zarzucając przekroczenie delegacji ustawowej wskazanej w przepisach ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przekroczenie delegacji miało polegać na określeniu w regulaminie m. in. dodatkowych obowiązków odbiorców usług odnośnie utrzymywania instalacji i informowania o awariach, czy też przypadków, w których przedsiębiorstwo ma prawo ograniczyć lub wstrzymać dostawę wody lub odprowadzanie ścieków.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie oceniając zaskarżoną uchwałę uznał, że skarga zasługuje na uwzględnienie i tym samym stwierdził nieważność uchwały w zaskarżonej części. Sąd wskazał, że przepisy ustawy nie dają radzie gminy prawa do stanowienia aktów prawa miejscowego regulujących zagadnienia inne niż ściśle wymienione w przepisach ani podejmowania regulacji w inny sposób niż wskazany przez ustawodawcę, a wskazane przez prokuratora postanowienia nie odnosiły się do zakresu regulaminu, który został określony w art. 19 ustawy. Sąd podkreślił, że jeśli ustawodawca w delegacji ustawowej nie posłużył się sformułowaniem "może określić", ale sformułowaniem "regulamin powinien określać", to tym samym treść regulaminu musi bezwzględnie odpowiadać zakresowi delegacji ustawowej. Wszelkie odstępstwa od katalogu sformułowanego w art. 19 ustawy, przesądzają o naruszeniu przepisu upoważniającego w zakresie legalności aktu prawa miejscowego, co stanowi istotne naruszenie prawa, którego skutkiem jest stwierdzenie nieważności tego aktu.

Sąd zwrócił przy tym uwagę, że brak delegacji nie oznacza, że dodatkowe zagadnienia nie mogą być uregulowane, jednak winny one być objęte umową zawartą pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo - kanalizacyjnym a odbiorcą, a nie regulaminem uchwalanym przez radę gminy.

III. Warto pamiętać

NADCHODZĄ ZMIANY W KODEKSIE PRACY

Odpowiednio w dniu 1 i 2 sierpnia 2022 r. upływa termin na implementację do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektyw unijnych - dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE. L Nr 186, str. 105) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającej dyrektywę Rady 2010/18/UE (Dz. Urz. UE. L. Nr 188, str. 79).

W związku z powyższym trwają prace nad nowelizacją Kodeksu pracy. Na stronie Rządowego Centrum Legislacji opublikowany został projekt tej nowelizacji, który jest obecnie na etapie konsultacji społecznych.

Projekt zakłada istotne zmiany w zakresie urlopów związanych z rodzicielstwem. Wydłużeniu ma ulec okres urlopu rodzicielskiego do 41 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka oraz do 43 tygodni w przypadku ciąży mnogiej. Nadto wydłużeniu mają ulec terminy możliwego łączenia korzystania z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy – odpowiednio do 82 i 86 tygodni. Zakłada się wprowadzenie zasady, że po 9 tygodni urlopu rodzicielskiego będzie przysługiwało każdemu z rodziców niepodzielnie, tj. pracownik nie będzie mógł przenieść tego urlopu na drugiego z rodziców i jeśli sam nie wykorzysta swojej puli - to ten urlop przepadnie.

Nowelizacja zakłada wprowadzenie nowego rodzaju urlopu – urlopu opiekuńczego mającego na celu zapewnienie osobistej opieki lub wsparcia osobie będącej członkiem rodziny (syn, córka, matka, ojciec lub małżonek) lub zamieszkującej w tym samym gospodarstwie domowym, która wymaga znacznej opieki lub znacznego wsparcia z poważnych względów medycznych. Urlop ma przysługiwać w wymiarze 5 dni w roku i ma być udzielany na wniosek pracownika zgłoszony najpóźniej na 3 dni przed planowanym urlopem. Zakłada się, że za czas tego urlopu pracownikowi nie będzie przysługiwało prawo do wynagrodzenia, ale czas urlopu będzie wliczał się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Według projektu ustawy pracownikom opiekującym się dzieckiem w wieku do lat 8, ma zostać przyznane uprawnienie do wystąpienia do pracodawcy z wnioskiem o wprowadzenie elastycznej organizacji pracy. Za elastyczną organizację pracy projekt ustawy uznaje telepracę, system przerywanego czasu pracy, system skróconego tygodnia pracy, przedłużenie dobowego

wymiaru czasu pracy, indywidualny rozkład czasu pracy oraz obniżenie wymiaru czasu pracy. Pracodawca nie będzie związany wnioskiem pracownika, ale będzie obowiązany do jego rozpatrzenia w ciągu 7 dni i poinformowania pracownika o uwzględnieniu wniosku albo o przyczynie odmowy albo o innym możliwym terminie zastosowania elastycznej organizacji pracy.

Istotną zmianą ma być również dodanie przepisu przyznającego każdemu pracownikowi możliwość wzięcia zwolnienia od pracy w wymiarze 2 dni albo 16 godzin w roku kalendarzowym, z powodu działania siły wyższej, w pilnych sprawach rodzinnych spowodowanych chorobą lub wypadkiem, jeżeli niezbędna jest natychmiastowa obecność pracownika. W okresie tego zwolnienia od pracy pracownik zachowa prawo do wynagrodzenia w wysokości połowy wynagrodzenia. Projekt nie wskazuje by skorzystania z tego zwolnienia wpływało na wymiar urlopu wypoczynkowego, tj. w przeciwieństwie do urlopu na żądanie, okres wykorzystanego zwolnienia od pracy z powodu siły wyższej nie zalicza się na poczet urlopu wypoczynkowego w danym roku.

W celu zrównania ochrony pracowników zatrudnionych na czas określony i nieokreślony, nowelizacja ma wprowadzić wymóg uzasadniania przez pracodawcę wypowiedzenia umowy oraz obowiązkowej uprzedniej konsultacji związkowej również w przypadku wypowiedzenia umów zawartych na czas określony.

Zgodnie z projektem ustawy - pracownik zatrudniony u danego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy, będzie mógł wystąpić do pracodawcy z wnioskiem o zmianę rodzaju pracy, zmianę rodzaju umowy o pracę na umowę na czas nieokreślony lub o zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracodawca w miarę możliwości powinien uwzględnić wniosek pracownika, a w przypadku odmowy – będzie zobowiązany do udzielenia odpowiedzi na wniosek wraz z jej uzasadnieniem.

Nadto projekt zakłada wprowadzenie wielu innych zmian w Kodeksie pracy, m. in. poszerzono zakres warunków, jakie powinny być uregulowane w umowie o pracę, poszerzono zakres informacji przekazywanych pracownikowi przy zatrudnieniu, jak również przy delegowaniu do pracy poza obszar Unii Europejskiej, zmianie mają ulec zasady określania czasu trwania umowy zawartej na okres próbny. Dodatkowo nowelizacja poszerza katalog wykroczeń przeciwko prawom pracownika – nowe wykroczenia związane są przede wszystkim z powyższymi zmianami przepisów, tj. dotyczą nieudzielenia pracownikowi obligatoryjnych informacji, odpowiedzi na wniosek o zmianę warunków pracy, czy naruszenie przepisów o urlopie opiekuńczym lub zwolnieniu od pracy.

ZAPEWNIENIE PACJENTOWI LEKÓW W TRAKCIE HOSPITALIZACJI

Na swojej stronie internetowej Rzecznik Praw Pacjenta opublikował stanowisko, w którym przypomina, że podczas pobytu pacjenta w szpitalu podmiot leczniczy ma obowiązek zapewnić mu wszelkie niezbędne leki, nie tylko te związane z powodem hospitalizacji. Rzecznik podkreślił, że dopuszczalne jest wykorzystanie leków, z którymi pacjent zgłosił się do szpitala, jednak podmiot leczniczy nie może wymagać ani od pacjenta, ani członków jego rodziny dostarczenia tych leków.

Rzecznik powołał się na wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 28 września 2018 r., sygn. II OSK 1342/18, zgodnie z którym pacjentowi należy udzielić opieki kompleksowej, co oznacza obowiązek zapewnienia leków, które są konieczne do sprawowania całościowej opieki nad pacjentem. Tym samym nie można ograniczać opieki tylko do leczenia farmakologicznego tej jednostki chorobowej, która była przyczyną hospitalizacji.

WERYFIKACJA POZIOMU PARTYCYPACJI W PPE

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Przypominamy, iż począwszy od 1 lipca 2019 r., pracodawcy powinni weryfikować poziom partycypacji w pracowniczych planach emerytalnych według stanu na 1 lipca oraz 1 stycznia każdego roku kalendarzowego. W związku z powyższym kolejna weryfikacja powinna odbyć się według stanu na dzień 1 lipca 2022 roku.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, pracodawcy powinni weryfikować, czy w dalszym ciągu spełniają przesłanki zwalniające ich z obowiązku utworzenia pracowniczych planów kapitałowych. Zgodnie z art. 133 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych, zwolnienie z obowiązku utworzenia PPK będzie obejmować pracodawców, u których na dzień 1 stycznia oraz 1 lipca poziom partycypacji w PPE wynosi co najmniej 25% osób zatrudnionych. Aby skorzystać ze zwolnienia konieczne jest również spełnienie wymogu naliczania i odprowadzania składki podstawowej do PPE w wysokości co najmniej 3,5% wynagrodzenia.

W sytuacji, kiedy według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca poziom partycypacji w PPE będzie niższy niż 25%, pracodawca nie będzie objęty zwolnieniem z obowiązku wdrożenia PPK.

W związku z powyższym, od tej daty pracodawca, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy zobowiązany jest zawrzeć w imieniu i na rzecz osób zatrudnionych umowę o prowadzenie PPK. Ponadto pracodawca w terminie nie później niż 10 dni roboczych przed upływem ww. terminu zobowiązany jest do zawarcia umowy o zarządzanie PPK.

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE A AGRESJA FEDERACJI ROSYJSKIEJ NA UKRAINĘ

W aktualnym stanie prawnym, obowiązują szczególne regulacje związane z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. W zakresie zamówień publicznych należy zwrócić uwagę w szczególności na zakaz udzielania zamówień ustanowiony wobec:

- wykonawcy oraz uczestnika konkursu wymienionego w unijnych wykazach sankcyjnych albo wpisanego na krajową listę sankcyjną prowadzoną przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- wykonawcy oraz uczestnika konkursu, którego beneficjentem rzeczywistym jest osoba wymieniona w wykazach lub na liście wskazanych powyżej;
- wykonawcy oraz uczestnika konkursu, którego jednostką dominującą jest podmiot wymieniony w wykazach lub na liście wskazanych powyżej.

podstawa prawna:

- ustawa z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2022 r., poz. 835);
- Rozporządzenie Rady (UE) 2022/576 z dnia 8 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz. Urz. UE nr L 111 z 8.4.2022, str. 1).